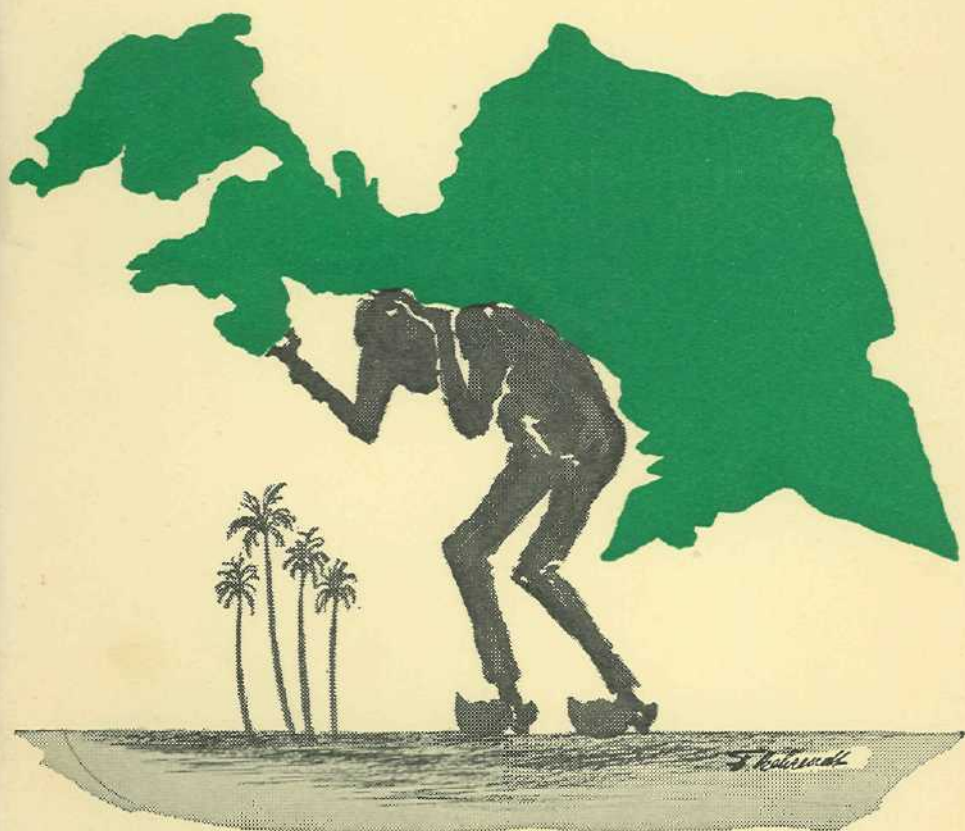

L. HANEKROOT

NIEUW-GUINEA

**TIJD VOOR EEN
HERNIEUWD
POLITIEK ONDERZOEK**

L. HANEKROOT

NIEUW-GUINEA

TIJD VOOR EEN
HERNIEUWD
POLITIEK ONDERZOEK

N.V. UITGEVERIJ W. VAN HOEVE - 'S-GRAVENHAGE EN BANDUNG

1958

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotocopie, microfilm of op welke andere wijze ook zonder toestemming van de uitgever.

INLEIDING

Nakaarten is een vruchteloos bedrijf. Achteraf discussiëren over de vraag of een politiek, die een voldongen feit is, juist is geweest, moge een interessante bezigheid zijn, maar zij is niet half zo interessant als een onderzoek van de vraag of een politiek, die nog volop actualiteit is, juist is te achten en een redelijke kans loopt tot het gestelde doel te leiden.

De strekking van de volgende bladzijden is een kritische bijdrage te leveren aan de beantwoording van de in steeds bredere kring rijzende vraag of het beleid, dat Nederland ten opzichte van Nieuw-Guinea voert, juist althans doelmatig is te achten.

Daarbij wordt uitgegaan van de volgende feiten en objectieve vaststellingen, die naar het inzicht van de schrijver bezwaarlijk tegenspraak kunnen vinden.

Het feit, dat de gehele geschiedenis van de laatste negen jaren beheerst, is het in 1949 door Nederland genomen en uitgevoerde besluit om de soevereiniteit over Indonesië integraal en zonder voorbehoud aan Indonesië over te dragen. De hieruit rechtstreeks uit welbegrepen eigenbelang voor Nederland voortvloeiende taak was het zoeken van een methode om met de nieuwe machthebbers in Indonesië op goede voet te blijven teneinde een gunstige atmosfeer te scheppen voor de behartiging der belangen van vele tienduizenden Nederlanders, zowel als van het Nederlandse bedrijfsleven daar te lande.

Over de wijze, waarop de Nederlandse regering dit vraagstuk tijdens de Ronde Tafel Conferentie en na de soevereiniteits-overdracht heeft aangepakt, kan men verschillend oordelen. Velen in Nederland en vele Nederlanders in Indonesië denken daarover anders dan de Nederlandse regering.

Dit probleem zal in wat hierna volgt niet worden uitgediept. Belangrijker en trouwens onvermijdelijk is de vaststelling van het evidente feit, dat — door wiens schuld zij in het midden

gelaten — het beleid van de Nederlandse regering een fiasco niet heeft kunnen voorkomen.

De enige vraag, die thans nog constructieve belangstelling kan wekken is, of er een mogelijkheid bestaat voor de toekomst nog iets uit deze débâcle te redden.

Zonder ons te verdiepen in interne Indonesische verhoudingen, kan men zeggen dat President Soekarno en zijn geestverwanten de kwestie Nieuw-Guinea hebben aangegrepen als het breekijzer, dat zij konden zetten in het totaal der Nederlands-Indonesische verhoudingen. Hoe wij daarover denken is niet zo belangrijk als het feit, dat zij het gedaan hebben, terwijl wij niets hebben gedaan dat bij benadering geschikt was om deze noodlottige machinaties van het Indonesische nationalisme te voorkomen of te ondervangen.

Men mag veilig stellen, dat Indonesië, gedreven door zijn president, deze politiek gevoerd heeft onder de impuls van binnenslands-politieke redenen en blind voor het internationaalrechtelijke aspect daarvan. Maar behoort daar niet evenzeer de vraag tegenover gesteld te worden, om welke reden Nederland zich zo heeft vastgeklampt aan Nieuw-Guinea om het uit te zonderen van de soevereiniteitsoverdracht, die gold voor geheel Indonesië, d.i. voor het gehele voormalige territorium van Nederlands-Indië? Men kan heden ten dage in tal van kringen van het Nederlandse volk die vraag stellen, om slechts haar herhaling ten antwoord te krijgen: ja, waarom eigenlijk? Men kan in de redevoeringen, die vóór de soevereiniteitsoverdracht in het parlement gehouden zijn, een menigte motieven vinden, maar zeer brede lagen van het Nederlandse volk staat er nauwelijks één van voor de geest. Zelfs het thans officieel geldend motief, de opvoeding van de Papoea's tot een staat van rijpheid, die het hun mogelijk maakt het zelfbeschikkingsrecht uit te oefenen, maakt daarop in het algemeen geen uitzondering. Het wordt door de grote meerderheid eenvoudig niet geloofd.

Het motief heeft nooit een deugdelijke uitwerking gekregen van de zijde dergenen, die het hebben gelanceerd, politieke partij-

leiders en ministers. Zijn geboorte reeds geschiedde onder verdachte omstandigheden. Het had eerst geheten, dat Nieuw-Guinea uitgezonderd moest blijven van de soevereiniteitsoverdracht, omdat het moest dienen als een uitwijkplaats voor Indo-Europeanen. Dit denkbeeld tekende reeds het onverstand dat de Nederlandse politici, die het propageerden, aangaande het later zo vurig beminde Nieuw-Guinea bezaten. Het stond vast dat de Indo-Europeanen er onmogelijk de arbeid konden verrichten, die er eventueel te doen zou vallen. Toen dit eindelijk tot de hoofden in Nederland doordrong, verdween het motief onder de tafel. Te voorschijn trad toen de leuze: het zelfbeschikkingsrecht voor de Papoea's!

Indien men zich de moeite had gegeven deze leuze demografisch en volkenrechtelijk te analyseren, zou men zich nog wel eens op de tong hebben gebeten alvorens haar de wereld in te praten. Dit heeft men echter nagelaten. Het lag ook niet in het belang van de partijpolitieke verhoudingen zoveel helderheid te verschaffen. Het zelfbeschikkingsrecht voor de Papoea's bleef een onbegrepen kreet, waarvan de bedwelmende werking het ons onmogelijk heeft gemaakt een positieve politiek met Indonesië te concipiëren.

PERSPECTIEF VAN ONZE TAAK

Toen Nederland bedacht, dat het geroepen was de Papoea's tot de uitoefening van het zelfbeschikkingsrecht op te voeden, heeft het verzuimd zich enkele vragen te stellen, waarop het eerst een antwoord gevonden diende te hebben, alvorens het kon weten welke de aard en de omvang van de taak was, die het genegen was op zich te nemen, en kon beoordelen of het tot de aanvaarding van een zodanige taak in staat zou zijn.

Ook vandaag is het laatste woord over Nieuw-Guinea's economische mogelijkheden nog niet gesproken. Maar in de verstreken acht jaren heeft men zich hier en daar wel wat meer rekenschap

gegeven van het probleem, waarvoor men staat. Men weet nog steeds niet alles over Nieuw-Guinea, maar wat men weet is reeds voldoende om de vraag te doen rijzen, of het zowel om economische als om maatschappelijke redenen mogelijk zal zijn zelfs op een buiten de horizon van onze generatie vallende termijn, Nieuw-Guinea tot een zelfstandige eenheid te ontwikkelen. Het land wordt, afgezien daarvan, algemeen gehouden voor een van de moeilijkst te ontginnen gebieden ter aarde, en als men zegt moeilijk, dan betekent dit, dat geheel afgewacht dient te worden of de mensheid ooit over de technische en financiële middelen zal beschikken, die de ontginning van Nieuw-Guinea mogelijk zullen maken, aangenomen, dat er veel te ontginnen valt.

Gezien het strikt ideële doel, dat wij aan onze kolonisatie gesteld hebben, is dit niet zozeer belangrijk te achten met het oog op economisch gewin. Maar het is van de grootste betekenis voor de beantwoording van de vraag hoe en waarheen wij de Papoea's opvoeden, een vraag die werkelijk niet beantwoord is met de kreet: naar het zelfbeschikkingsrecht!

Het zelfbeschikkingsrecht immers is maar een functie, en de mogelijkheid tot uitoefening daarvan wordt bepaald door de graad van intellectuele en maatschappelijke rijpheid van het volk. Maar om dit volk tot rijpheid te brengen, moet zijn land in cultuur gebracht worden. En nu begrijpe men goed: niet enige onder direct bestuur gebrachte gebieden hier en daar, maar over de volle diepte van dit ontoegankelijke land, waar stammen leven, die wij gevoeglijk wilden mogen noemen. Dit te overwegen doet ons dan toch wel een ogenblik stilstaan voor die vraag: hoe volbrengen wij dit beschavingswerk, mensen, die stellig niet met een "overstatement" uitgedrukt, in het stenen tijdperk verkeren tot een zodanige staat van ordening te brengen, dat men kan gaan spreken van een natie, waarvan de leden zich een denkbeeld kunnen vormen aangaande de manier, waarop zij bestuurd kunnen worden of zichzelf willen besturen?

Deze geestelijk culturele vorming is dan maar een zeer gecompliceerd facet van het totale civilisatiewerk, dat hier verricht zou

moeten worden. Het moet hand in hand gaan met de economische verheffing van deze mensen. Hun economisch bestaan is zelfs een voorwaarde voor peil en vorm van de geordende samenleving, wil er van een keuze van zelfbestuur en van wijze van staatkundig bestaan sprake kunnen zijn.

De ruwe lijnen van deze schets maken het reeds duidelijk genoeg hoe bovenmenselijk deze taak is. Nu zijn er misschien landen, die haar gereeder zouden kunnen aanvatten dan Nederland, maar die mogelijkheid is om praktische redenen meer theorie dan werkelijkheid. Meer nabij liggende landen vermogen om interne redenen weinig of niets uit te richten, met uitzondering uiteraard van Australië, dat zich ook al bezig houdt met de opvoeding van de Papoea's in Oost Nieuw-Guinea en in ieder geval een duidelijk aanwijsbaar strategisch belang bij de veiligstelling van het eiland tegen een communistisch opdringen heeft. Nederland echter verkeert in de ongunstigst mogelijke positie doordat het aan de andere kant van de aardbol ligt, waardoor de verbindingen kostbaar en weinig betrouwbaar zijn. Daarbij komt, dat een klein land wel het laatste in staat geacht kan worden de inspanning voor het verrichten van een dergelijke taak op te brengen.

Een andere vraag, waar in Nederland nooit een antwoord op gegeven is, betreft het culturele en politieke perspectief, dat zich voor het Nederlandse voornemen opent. Indien Nederland dan al pretendeert de Papoea's tot een betrekkelijk zo hoge graad van ontwikkeling te kunnen brengen, dat zij in staat zijn het zelfbeschikkingsrecht uit te oefenen, welke is dan de keuze, die zich eventueel voor de Papoea's voordoet en hoe stelt Nederland zich voor hun de premissen daartoe te verzekeren?

De in theorie meest voor de hand liggende keuze omvat de volgende aspecten:

aansluiting bij Nederland,

aansluiting bij Indonesië,

aansluiting bij Australië of enig land in Zuid-Oost Azië,

een onafhankelijk nationaal souverain bestaan.

Dat de laatste mogelijkheid van de theorie in de sfeer van de

practische verwerkelijking zal kunnen komen, niemand die er ernstig rekening mee zal houden. Vervalt daarmee reeds een groot deel van de inhoud van het zelfbeschikkingsrecht, er blijven dan nog verschillende mogelijkheden over met betrekking tot een gedeeltelijke onafhankelijkheid, althans tot een min of meer zelfstandig bestaan, waaruit de bevolking van Nieuw-Guinea wel zou kunnen kiezen. Doch daartoe zou Nederland objectieve voorwaarden moeten scheppen, opdat de Papoea's te eniger tijd althans door hun opvoeding in staat zullen zijn onbelemmerd de keuze te doen, die hun door hun eigen belang wordt aangewezen. Dit is gemakkelijker gezegd dan gedaan. De ervaring wijst uit, hoe moeilijk het is, dat onder zulke condities het ene land over het andere bevoogding uitoefent. Nederland scheidt in feite geen objectieve voorwaarden, al ware het alleen maar doordat het 't Nederlands als de voornaamste taal bij het onderwijs stelt en in het openbare leven het Nederlands als voertaal gebruikt.

Is dit niet geheel in overeenstemming met de praktijk van koloniaal beheer? Maar een dergelijke praktijk kan op geen andere (onuitgesproken) veronderstelling berusten dan op de duurzame verbondenheid van het gekoloniseerde land met de beherende natie. Als de Papoea's evenwel ooit tot de uitoefening van het zelfbeschikkingsrecht gekomen zullen zijn, zullen zij het als Aziaten reeds lang ver genoeg gebracht hebben, om nationalist te zijn geworden. Dit houdt, naar de ervaring nu toch wel genoegzaam bewezen heeft, altijd in, dat zij niet houden van het land, dat hen heeft gekoloniseerd. Reeds om die reden is het weinig waarschijnlijk, dat zij zullen opteren voor aansluiting bij Nederland, maar wat zou het kleine, zeer ver verwijderde land hun ook voor reële voordelen te bieden kunnen hebben?

Voor andere mogelijkheden echter voedt Nederland de Papoea's niet in voldoende mate op. Onder de conflictverhouding tot Indonesië is het wel te veel gevegd de Papoea's openingen op dit land te bieden, maar ook de opvoeding tot de Angelsaksisch-Australische "way of life" ligt blijkbaar evenzeer buiten ons bereik.

De conclusie kan geen andere zijn dan: de ontwikkeling, die Nederland aan de Papoea's tracht te geven, is weinig doordacht en is dus in feite bevooroordeeld ten gunste van Nederland.

De term "ten gunste" is hier slechts in rhetorische zin te verstaan. Indien wij de Papoea's tot beschaving brengen, terwijl in hun land de mogelijkheden ontbreken om ooit een economisch bestaan op te bouwen, op grond waarvan zij de kosten van hun beschaving kunnen dekken, zullen die kosten ten eeuwigen dage door Nederland gedragen mogen worden. In dat geval zal ons nageslacht nog wel eens een interpretatie van het begrip "zelf-regering" uitdenken!

WILLEKEURIGE KEUZE

Ofschoon Nederland stelt zijn taak in Nieuw-Guinea te volbrengen in opdracht van art. 73 van het Handvest der Verenigde Naties en derhalve met een zending, om het dan zo maar te noemen, van internationaal politieke strekking, behandelt Nederland deze taak in wezen als een interne politieke gelegenheid. Het voedt de Papoea's niet op tot een naar objectieve normen uit te oefenen zelfbeschikkingsrecht, het heeft ook geen oog voor de internationaal politieke aspecten van de taak, die het op zich genomen heeft.

Reeds in de stellingname is deze nationale koloniale houding geïmpliceerd. Nederland bezit sedert de soevereiniteitsoverdracht Nieuw-Guinea niet meer als een overgeleverd recht, een sedert het diepst van de koloniale periode voortdurende bezitsverhouding, die verantwoordelijkheden oplegt aan de bezittende mogendheid bij wijze van natuurlijk sequeel van de bezitsverhouding. Sedert 1949 bezit Nederland Nieuw-Guinea krachtens een arbitraire beslissing volstrekt tegen de zin van de rechtsopvolgster der Nederlands-Indische regering, aan wie het territorium van het voormalige Nederlands-Indië is overgedragen. Het ligt buiten mijn bestek op de juridische zijde van het conflict in

te gaan. Genoeg zij het hier aan te stippen, dat de sterkte van de juridische positie van Nederland door bevoegde deskundigen voor twijfel zeer vatbaar wordt geacht, terwijl het uit de geschiedenis van de soevereiniteitsoverdracht vaststaat, dat de door Nederland gegeven interpretaties van de teksten van het Charter van soevereiniteitsoverdracht en de aan de overdracht voorafgegane overeenkomsten, door de tegenpartij uitdrukkelijk voor rekening van Nederland zijn gelaten. Zelfs is de terminologie der accoorden met opzet zo onduidelijk gekozen, dat zij aan iedere partij de gelegenheid gaf zijn eigen betekenis aan de gebruikte termen toe te kennen.

Het lijkt dus geen al te boude stelling, dat Nederland zich bij de soevereiniteitsoverdracht uitsluitend krachtens zijn eigen wil heeft opgeworpen als voltrekker van artikel 73 van het Handvest der Verenigde Naties aan Nieuw-Guinea en zich daarmee een formeel nieuwe positie heeft gecreëerd, die het overigens geheel naar eigen welgevallen en inzicht als een interne zaak beleeft.

Het is in het licht van de soevereiniteitsoverdracht niet in te zien, waarom Nederland na de voltrekking van dit feit nog een taak inzonderheid een koloniserende taak in dit deel van de wereld te vervullen zou kunnen hebben. Waarom Nederland juist wel en Indonesië juist niet? De historie van de Nederlandse politieke rol in Z.O. Azië is met het overdragen van de soevereiniteit afgesloten. Van meet af aan is de strijd om de Indonesische onafhankelijkheid gegaan om het gehele territorium van de administratieve eenheid, die Nederlands-Indië vormde. Dat lag ook in de rede van het Indonesische nationalisme. Het stond niet op ten bate van de onafhankelijkheid van territoria, die onder andere soevereiniteit stonden. Het stond op ten bate van de bevrijding van het grondgebied, dat onder de Nederlandse administratie berustte en daar behoorde Nieuw-Guinea, als deel van Nederlands-Indië bij. Zo hebben de Nederlandse politici, die ter plaatse het beleid voerden en de onderhandelingen in opdracht van Nederland verrichtten, het ook zelf verstaan.

De rol van voogd, die Nederland, door niemand daartoe gevraagd, speelt, maakt dan ook in feite de aansluiting van het daar te voeren beleid op de politiek, die de landen van Z.O. Azië voeren, onmogelijk. Geen der omringende landen is het met de voortzetting van het koloniale bewind over Nieuw-Guinea eens, behalve Australië, voor wie het behoud van Nieuw-Guinea niet alleen een "kapitalistisch" belang maar tevens een zaak van lijfsbehoud is.

We zien dan ook dat Nederland en Australië, door de omstandigheden naar elkaar toe gedreven, ten laatste hebben besloten aansluiting te zoeken door een geunifieerde politiek in Nieuw-Guinea te gaan voeren. Wat daarvan in werkelijkheid terecht kan komen, dient te worden afgewacht, maar zeker is dat de positie van Australië ten opzichte van zijn deel van Nieuw-Guinea in hoge mate verschilt van de Nederlandse. Niet Australië staat bloot aan de voortdurende druk van een heftig agerende jonge nationale staat, die de soevereiniteit over Australisch Nieuw-Guinea voor zich opeist. Australië stelt dan ook in het geheel niet als voorname en nog minder als enig doel zijn Papoea's in alle onbevangenheid op te voeden tot een volkomen vrij en onbeïnvloed zelfbeschikkingsrecht. Weliswaar kan ook Australië moeilijk anders dan zijn onvermijdelijk tribuut offeren aan de geest, die zich in artikel 73 van het Handvest manifesteert, doch het doet dit op zijn manier, n.l. voor zover dit met zijn belang strookt.

Australië aarzelt ook niet dit belang hardop uit te spreken. Het heeft op de Nederlandse argumentatie voor, dat het een duidelijk, begrijpelijk en reëel belang is, waaraan alle ongeloofwaardige motivering van humane zelfopoffering ontbreekt. Australië heeft Nieuw-Guinea nodig als sleutel tot zijn strategische positie. Onder dit voor Australië dwingende motief, is het dit land in het geheel niet onverschillig, welke toekomst het eiland tegemoet gaat. Onder de vooropstelling daarvan is het Australië wel, als de bevolking van Nieuw-Guinea zich eens ooit ontwikkelt tot zelfbestuur en desnoods tot zelfbeschikking, maar Australië zal ervoor waken dat Nieuw-Guinea in welke vorm dan ook een

betrouwbaar bolwerk in eigen hand blijft. Dat is alleen maar logisch en reëel te noemen.

Nederland kan zulk een onomstotelijk argument niet stellen. In beginsel stelt Nederland dan ook juist het omgekeerde doel: Nederland is belangeloos ten aanzien van de wijze, waarop de Papoea's ooit het zelfbeschikkingsrecht zullen uitoefenen. Er zit ook niets anders op. Nederland heeft geen werkelijk belang in dat gedeelte van de wereld. Vandaar dan ook, dat Nederland haast heeft met het emancipatieproces van de Papoea's, Australië daarentegen in het geheel niet. Nieuw-Guinea is voor Nederland een luxe, die wij ons permitteren, ter wille van welke motieven dan ook, maar zeker motieven, die buiten de zaak zelve gelegen zijn. Een luxe evenwel, die wij ons niet veroorloven kunnen, politiek reeds niet of slechts met veel moeite zolang de verhouding der wereldmachten het enigszins gedooft, en economisch en financieel evenmin.

Nederland voelt de "liability", waarmee het zich belast heeft. Reeds hoort men in de wereld van zijn politici spreken van een periode van enkele decaden, die de ontwikkeling der Papoea's slechts in beslag behoeft te nemen tot zij in dat stadium van rijpheid zijn gekomen, waarin zij het zelfbeschikkingsrecht zullen kunnen uitoefenen. In enkele tientallen jaren van het stenen tijdperk, de koppensnellerij, de duistere vruchtbaarheidsriten en de onderlinge stamveten naar politieke mondigheid!

Het feit echter, dat Nederlandse politici in een dergelijke termijn kunnen denken, bewijst reeds hoezeer zij begrijpen, dat Nederland in waarheid zijn argument "opvoeding tot zelfbeschikking" verloren heeft. Nederland kan de Papoea's niet opvoeden. Het heeft er niet eens de tijd voor, en zijn politieke leiders weten dit al. Vanaf het moment, dat dit inzicht baan breekt, wordt de leuze, waaronder Nederland dit bewind voortzet nog holler dan zij was. Want nu blijft er niets anders meer over dan het voeren van een prestige-politiek, die ons dwingt iedere oplossing van het probleem af te weren, terwijl wij nochtans weten dringend behoefte te hebben aan een oplossing. Ook in internationaal politiek op-

zicht is de Nederlandse "zending" ten aanzien van Nieuw-Guinea reeds mislukt.

DE GELDENDE VERPLICHTING

Stelt Nederland al, dat het verantwoordelijkheid draagt voor de politiek onmondige bevolking van Nieuw-Guinea, dan volgt daaruit nog in het geheel niet, dat de enige manier, waarop Nederland deze verantwoordelijkheid kan uitoefenen de manier is, waarop het dit in feite doet. Dit los gezien van de vraag of Nederland in staat is op deze manier de verantwoordelijkheid te dragen en de eenzijdig gestelde taak tot een goed einde te brengen, een vraag, die zoals hiervoor werd betoogd ontkennend beantwoord moet worden.

Ook in het kiezen van de methode, waarnaar wij onze verantwoordelijkheid beleven zijn wij arbitrair te werk gegaan. Wij hebben het neo-koloniale bewind voortgezet en wij vonden zonder meer, dat dit aan ons en aan ons alleen toekwam, om niet te zeggen, dat aan ons alleen deze last op de schouders was gelegd. Dat wij nu beweren het doel van onze politiek in Nieuw-Guinea te achten de bevolking in de kortste keren tot rijpheid op te voeden, opdat zij zelf over haar lot kan beslissen, doet aan de zojuist gesignaleerde stelling niets af. De koloniale verhouding bestaat, maar het doel is niet te verwezenlijken, zeer in het bijzonder voor ons niet. Dit maakt het uitzicht op de voltooiing van deze opvoedende taak in nationaal koloniaal verband des te hopelozener en ontnemt aan onze aanspraak ook de schijn van bestaansrecht.

Hiermee wil ik niet ontkennen, dat Nederland, gezien in het licht van het Handvest van de Verenigde Naties ten tijde van de soevereiniteitsoverdracht verantwoordelijkheid voor de bevolking van Nieuw-Guinea droeg. Die droegen wij natuurlijk wel en wij waren derhalve verplicht te bevorderen datgene wat het Charter van de V.N., inzonderheid art. 73 ons opdraagt en alles

wat daar naar billijkheid uit voortvloeit. Het Handvest verbiedt echter niemand souvereiniteit over een niet-zelfregerend gebied over te dragen. Men kan wel naar billijkheid uit het Handvest interpreteren, dat in geval van souvereiniteitsoverdracht de overdragende mogendheid zoveel mogelijk veilig stelt, dat de belangen van de bevolking van het gebied worden bevorderd overeenkomstig de bepalingen van het Handvest.

Ik laat nu daar, of de Papoea's werkelijk het zelfbeschikkingsrecht t.z.t. moesten krijgen. Nederland stelde het in ieder geval zo en de Papoea's waren niet in staat zich daarover uit te laten. Buiten kijf is, dat Nederland verantwoordelijk was voor de opvoeding der Papoea's tot zelfbestuur met alles wat daarmee samenhangt.

Het bezwaar gaat dan ook niet tegen het feit, dat Nederland zijn verantwoordelijkheid geldend heeft gemaakt. Maar Nederland had dit ook op een andere manier kunnen doen, die meer in overeenstemming geweest was met onze politieke positie en met de geringe materiële mogelijkheden, die ons in werkelijkheid ten dienste staan. Het heeft ten tijde van de souvereiniteitsoverdracht niet ontbroken aan stemmen, die onze politici geadviseerd hebben een open gesprek aan te gaan, met Indonesië in de eerste plaats maar liefst onder deelneming van de naastbij betrokken mogendheden, of althans de voornaamste daarvan. Het was juist uit hoofde van de terdege bestaande Nederlandse verantwoordelijkheid volstrekt niet vreemd, dat Nederland het gebied niet zonder meer aan Indonesië meende te kunnen overdragen, afgezien uiteraard van de vraag hoe Nederland tijdens de onderhandelingen in de jaren, die aan de souvereiniteitsoverdracht vooraf gingen, met Nieuw-Guinea gemanoeuvreerd heeft.

Niet zonder reden kon Nederland stellen dat Nieuw-Guinea, wanneer het zonder verdere regeling in de souvereiniteitsoverdracht begrepen werd, in feite een kolonie van de Republiek Indonesië (toentertijd nog de Republiek der Verenigde Staten van Indonesië) zou worden, terwijl de jonge staat naar alle waarschijnlijkheid niet in staat zou zijn de opvoedende taak ten

aanzien van de bevolking van Nieuw-Guinea uit te voeren. Het van Indonesische zijde gebezigde argument, dat ons dit niet aanging, is natuurlijk in het licht van het Handvest der Verenigde Naties irrelevant, omdat onze verantwoordelijkheid onomstotelijk was.

Gezien onze politiek en materieel zwakke positie had het in de lijn gelegen een oplossing te zoeken, die redelijke waarborgen bood dat het doel, waarvoor wij verantwoordelijkheid droegen, te eniger tijd gerealiseerd, althans op doelmatige wijze bevorderd zou worden. Dit had zelfs veel meer gestrookt met het belang der Papoea's, aangezien onder ons beheer dit doel praktisch niet bereikbaar is, omdat het niet aan ons gegeven is de Papoea's op te kweken tot een natie, die haar plaats in de contemporaine wereld kan innemen en handhaven.

Het heeft geen zin op deze plaats na te gaan, welke mogelijkheden de moeite van het onderzoek toentertijd waard bleken te zijn. Nederland heeft dit onderzoek van de hand gewezen. Het heeft geen andere mogelijkheid willen erkennen dan de handhaving van de eigen souvereiniteit. Indonesië heeft trouwens hetzelfde standpunt ingenomen, uiteraard in haar eigen zin. Zo is de zaak vastgelopen en in de impasse geraakt, die in de loop der jaren haar fatale werking niet gemist heeft.

De meeste mogelijkheden, die destijds in beginsel voor verwezenlijking vatbaar leken, zijn thans verkeken. De partijen hebben zich vastgebeten in prestige-overwegingen. Er heerst verbittering, misschien meer aan de zijde van Indonesië dan van Nederland, doch na alles wat er gepasseerd is kan ook Nederland zich niet meer hetzelfde veroorloven wat het voordien wel had gekund. Na de onvruchtbare behandelingen van de kwestie in de Verenigde Naties zijn ook de omringende mogendheden, die nuttige diensten hadden kunnen bewijzen bij het zoeken naar een oplossing — wellicht ook in de uitvoering van een oplossing een rol hadden kunnen vervullen — onvermijdelijk in een van de twee onderling opponerende kampen terecht gekomen: het koloniale of het anti-koloniale kamp. Dit is de voornaamste

reden, waarom ook de Verenigde Naties weinig perspectief meer bieden, zelfs indien Nederland of Indonesië om haar tussenkomst bij het zoeken naar een oplossing zouden vragen. Per saldo blijft er niet veel anders over dan opnieuw te trachten met Indonesië zelf tot een oplossing te komen, maar nu onder oneindig moeilijker condities dan in 1950 golden.

Voor het ogenblik is nog niet eens te zien, hoe dit materieel mogelijk zou zijn met dit door burgeroorlog verscheurde land, maar in beginsel blijft het niettemin de taak, die ons en Indonesië te wachten staat, een taak die nooit van de baan is geweest, sedert de beide landen op zich genomen hebben door onderhandelingen de status van Nieuw-Guinea te bepalen, zij het binnen een jaar na de datum van soevereiniteitsoverdracht. Dit is binnen de gestelde termijn mislukt. De verplichting om door onderhandelingen de oplossing te vinden bestaat nochtans.

Geldt deze verplichting voor beide landen, zij interesseert ons in het verband van dit geschrift vooral in haar Nederlandse aspect. Onder die gezichtshoek dient te worden vastgesteld, dat het uiterst moeilijk is in te zien, hoe Nederland zich van zijn verplichtingen, die het jegens de Papoea's voelt, kan kwijten zonder over de modus quo in overeenstemming te zijn met Indonesië en daardoor met de naties, die het standpunt van dit land steunen. Alleen op eigen kracht in een ons grotendeels vijandig gezind deel van de wereld kunnen wij de taak, die wij ons gesteld hebben, over zulke grote afstanden bovendien, niet volbrengen. Economisch kunnen wij de offers, die zij zou vergen, niet opbrengen en nog veel minder voor onbepaalde tijden volhouden. Het starre standpunt, dat wij tegenover Indonesië hebben ingenomen, geeft het nationalisme daar te lande voorwendsels te over om de goede en ordelijke betrekkingen met Nederland, die ook voor ons van zeer groot belang zijn, grondig te verstoren. Wil men hier tegenover aanvoeren, dat Nederland toch de regels van het internationale recht in acht neemt, dan moet het antwoord daarop luiden, dat dit buiten de eigenlijke kwestie staat, die een politieke kwestie is. Dit politieke karakter van het

probleem hebben wij miskend door te verzuimen ons er een idee van te vormen, hoe wij onze tegenpartij moesten nopen met ons op basis van de rechtsregels na te streven, dat haar en ons metterdaad recht gewerd.

Die plicht rust nog altijd op ons. Zonder haar te volbrengen blijven wij fundamenteel tekort schieten in onze taak ook in dit opzicht ons deel bij te dragen tot de orde en veiligheid van deze wereld.

OP ZOEK NAAR EEN BELEID

De taak, waar wij acht jaren na de soevereiniteitsoverdracht nog steeds voor staan is het zoeken van een beleid tegenover Indonesië. Dit beleid omvat niet alleen het Nieuw-Guinea-vraagstuk, het omvat de totale houding, die wij tegenover deze jonge staat hebben aan te nemen, hetgeen uiteraard na alle banden en verbintenissen, die in de nasleep van de opzegging van het Unieverdrag reeds geslaakt zijn, nog hoofdzakelijk geldt met betrekking tot onze economische belangen, die aanzienlijk zijn.

Het is op dit ogenblik niet wel mogelijk te voorzien hoe die relaties zich in de toekomst zullen ontwikkelen, welke vormen ze zullen aannemen, op welk niveau ze zich zullen stabiliseren. Maar als punt van uitgang lijkt het uiterst raadzaam voorgoed af te rekenen met de geestesgesteldheid, waaruit de gedachte aan opdringerige hulpverlening wordt geboren. Die gedachte is zelfs als excuus voor de handhaving van economisch dominerende posities niet meer bruikbaar. De feiten wijzen uit, dat wij ons op stuk van zaken niet kunnen handhaven in dergelijke posities, wanneer de Indonesiërs daar niet van gediend zijn. De vraag of zij daaraan verstandig doen of niet is irrelevant, omdat Indonesië en wij daarin met andere maatstaven meten, maar bovendien omdat de Indonesiërs nu eenmaal de baas in hun eigen land zijn en wij niet.

Hieruit volgt, dat wij een veel soepeler, geresigneerder en in

zeker opzicht ook gedesinteresseerder beleid hebben te voeren ten opzichte van het Indonesië, waarmee wij in de toekomst te maken zullen krijgen. Gedesinteresseerd in zoverre als het belang van Indonesië niet de formele drijfveer van ons handelen kan of mag zijn. Bepaald niet gedesinteresseerd in die zin, dat wij onze rechtmatige belangen aan Indonesië cadeau moeten doen. Dat ware een onpractisch altruïsme, waarmede wij evengoed maar in een averechtse richting een koloniale verhouding zouden blijven cultiveren. Aan de kolonie Nieuw-Guinea geven wij vele tientallen miljoenen per jaar cadeau, maar niet aan de staat Indonesië.

Het is natuurlijk niet voor betwijfeling vatbaar, dat het spreken over een toekomstig beleid ten opzichte van Indonesië in hoge mate speculatief is, aangezien wij niet kunnen weten hoe dit land uit de verschrikkelijke crisis, die het doormaakt, te verschijn zal komen en er staatkundig in de toekomst uit zal zien. Vandaar dat ik er op dit moment de voorkeur aan geef meer nadruk te leggen op de instelling, waarmee wij het vraagstuk moeten benaderen dan op de schets voor een beleid, waarvoor wij de onmisbare partner thans niet kunnen zien. Indien de geestesgesteldheid van het officiële Indonesië, zoals deze zich in de laatste jaren heeft ontwikkeld, zich handhaaft, worden de mogelijkheden onheilspellend gering.

Het alternatief is, dat Indonesië te eniger tijd een stabiele en constructief gezinde regering krijgt. Ook dan zouden wij ons wel zeer vergissen indien wij mochten menen, dat de betrekkingen dan op de oude voet hersteld zullen worden en alles zal doorgaan zoals het geweest is. Indonesië blijft een nationalistische staat, en naarmate deze zich oprechter wil inspannen om door eigen werk zijn plaats onder de zon te verdienen, zal hij minder geneigd zijn om welke in een nationale staat onevenredige positie van buitenlanders ook — in casu van de Nederlanders — te dulden.

Wat ook een redelijk gezind Indonesië zal doen is ons gebruiken, waar en zolang als het ons nodig heeft. Maar het zal de Neder-

landse positie rigoureuus verkleinen, waar het die voor het eigen bestaan onnuttig of schadelijk oordeelt. Men mag alleen de hoop koesteren, dat Indonesië zich als een correcte tegenpartij en schuldenaar zal gedragen.

Aangenomen, dat het zo zal gaan, zal Nederland zich moeten instellen op een naar geleidelijke terugtrekking gericht beleid. Tot hoever, — alleen ten aanzien van de daar te lande verrichte investeringen of wel mede in de algemene economische betrekkingen — het zijn vragen, waarop te zijner tijd het antwoord zich wel zal aandienen. Het is voorlopig genoeg, dat wij ons voorbereiden op de taak, waar wij voor zullen komen te staan. Daarbij is het duidelijk, dat er koopmanschap geveerd zal worden, veeleer koopmanschap dan diplomatie. Goed zakelijk koopmanschap, dat zich baseert op het waarnemen van de eigen belangen om in nuchtere realiteitszin overeenkomsten met Indonesië te zoeken, die voor onszelf billijk en voor Indonesië eveneens redelijk en bovendien naleefbaar zijn. Slechts op deze hard zakelijke termen zal het misschien nog mogelijk zijn een basis voor economische relaties te vinden.

Maar ook met een van een dergelijke geest bezielde Indonesië behoeven wij ons geen illusies te maken, dat het bereid zal zijn het Nieuw-Guinea-probleem op het ijs te zetten. Zonder een regeling voor deze casus belli te vinden zal het niet mogelijk zijn welke regeling dan ook met Indonesië te treffen en vooral niet deze duurzaam in stand te houden. Of wij het aangenaam vinden of niet, wij moeten ons ervan doordringen, dat de regeling van het Nieuw-Guinea-probleem de sleutel inhoudt voor onze verdere betrekkingen met Indonesië, zoals zij ook in hoge mate van betekenis kan zijn voor de inwendige politieke stabiliteit, die dat land zo zeer behoeft.

OVERLEG IN REDELIJKHEID

Bij de benadering van een mogelijkheid, die er misschien nog te vinden zou kunnen blijken om een oplossing voor het Nieuw-Guinea-vraagstuk te zoeken, dient men voorop te stellen, dat twee dingen noodzakelijk zijn:

Er moet een Indonesische regering opdagen, die bereid is redelijk overleg te voeren;

De Nederlandse regering moet een overgang van Nieuw-Guinea naar Indonesië als een mogelijkheid aanvaarden, indien deze met de verantwoordelijkheid, die Nederland voor de bevolking draagt, in overeenstemming is te brengen.

Dit sluit in zich dat het overleg in feite moet worden gevoerd over de wijze van afstand van de soevereiniteit; niet meer over de vraag of Nederland al dan niet terecht de soevereiniteit over Nieuw-Guinea uitoefent, subs. verplicht is deze aan Indonesië over te dragen. Dat gesprek hebben we gehad. Het is vruchteloos gebleken. Het heeft geen zin daarop terug te komen, als wij ons er wederzijds toe willen zetten onbevangen te zoeken naar de voor de bevolking van Nieuw-Guinea beste oplossing, die binnen het bestek van de bestaande mogelijkheden te bereiken valt.

In beginsel kan deze oplossing bij Indonesië gevonden worden. Indonesië is het enige land, dat aanspraak op het gebied maakt — en niet zonder serieus te nemen argumenten, om het voorzichtig te zeggen. Voorts is Indonesië een dichtbij liggend land, dat kan voorzien in de behoeften aan arbeidskrachten en in de materiële noodwendigheden, die Nieuw-Guinea voor haar verdere ontwikkeling nodig heeft, eventueel met bijstand van andere mogelijkheden.

Om nog eens ieder misverstand te voorkomen: het vinden van zulk een oplossing is evenzeer onmogelijk met een Indonesische regering, die halsstarrig blijft staan op het standpunt, dat Nieuw-Guinea onverwijd en onvoorwaardelijk aan haar moet worden overgedragen, als met een Indonesische regering, die al dan niet onder communistische invloed geen orde in eigen huis

kan stellen. In dat geval immers is het niet te verwachten, dat de Indonesische regering bij machte zal zijn de voorzieningen, die in het belang van de bevolking van Nieuw-Guinea voor de overdracht getroffen moeten worden, uit te voeren en kan Nederland zich derhalve niet gerechtigd achten tot de overdracht van zijn verplichtingen ex art. 73 van het Handvest der Verenigde Naties. Aangenomen, dat deze voorwaarden te eniger tijd — en naar men moet hopen spoedig — in vervulling gaan, zal het zaak zijn te trachten het met Indonesië eens te worden over een overgangstermijn. De bepaling van deze termijn kan uiteraard niet langer gesteld worden naar de maatstaf “opvoeding van de Papoea's tot het zelfbeschikkingsrecht”, want onze opvoedende taak gaan wij — onszelf niet in staat achtende deze tot een goed einde te brengen — naar best vermogen overdragen aan Indonesië. Het gesprek kan derhalve slechts gaan over een korte termijn — zeg om de gedachten te bepalen van vijf à zes jaar —, tijdens welke de Indonesiërs zich zullen inleven in het bestuur van een dergelijk onderontwikkeld gebied, terwijl intussen de voorzieningen en waarborgen zullen worden aangebracht, die moeten verzekeren dat het postulaat ex art. 73 door Indonesië daadwerkelijk zal worden overgenomen.

Tegen de voor de hand liggende opmerking dat Indonesië blijkens haar jonge geschiedenis haar afspraken niet nakomt, zij er aan herinnerd, dat ik in de eerste plaats uitga van de vooronderstelling, dat er een redelijker Indonesië zal zijn, maar in de tweede plaats, dat wij in 1949 met haast en spoed de soevereiniteit aan de regering van de Republiek hebben overgedragen, zonder dat iemand in gemoede zulk een overijld tempo van ons eiste. Het gevolg is geweest dat er geen overgangstijd ontstond, waarin wij de Indonesiërs in de zaken van het bestuur konden inwijden noch met hen samen regelingen treffen, die nodig waren om de loop der dingen in het goede spoor te brengen.

Het vaststellen en indelen van zulk een overgangperiode en tegelijk het verzekeren en veiligstellen van de objectieven, verdragsrechtelijk maar tevens bestuurstechnisch, die bij het bewind

over Nieuw-Guinea krachtens art. 73 behoren te gelden, vormt de voornaamste inzet van de onderhandelingen, die tussen Nederland en Indonesië gevoerd moeten worden. Daarom gaat het en daarover moet tussen twee tot het betrachten van redelijkheid gezinde partijen overeenstemming zijn te verkrijgen. Met betrekking tot de tijdsindeling van de overgang zou men zich kunnen denken, dat gedurende de reeds genoemde periode van vijf of zes jaar Nederland en Indonesië samen het bestuur zouden uitoefenen, met dien verstande dat de verantwoordelijkheid gedurende de eerste drie jaren nog bij Nederland zou berusten en de Indonesiërs assistentie zouden verlenen, terwijl in de volgende twee of drie jaren Indonesië het bestuur zou uitoefenen onder bijstand van de Nederlanders. Als deze beperkte doelstelling verwezenlijkt zou zijn en naar menselijk vermogen redelijke waarborgen voor de toekomstige ontwikkeling van Nieuw-Guinea zouden zijn gesteld, zou Nederland zich geheel uit het gebied terug kunnen trekken in de overtuiging gedaan te hebben wat het vermag en wat derhalve gevergd mag worden. Meer van onszelf te eisen zou eigenzinnig en nutteloos zijn. De wereld zal er ons geen dank voor weten, te minder wanneer dat mede aanleiding zou geven tot de verstoring van de vrede in die gebieden en van de internationale politieke verhoudingen.

ZUID-PACIFIC POLITIEK

Lijkt overdracht van Nieuw-Guinea na een redelijke overgangstermijn aan Indonesië om politieke en historische redenen de meest voor de hand liggende oplossing van het probleem, men behoeft daarom niet blind te zijn voor een ander perspectief, dat zich misschien hiernaast opent. Ik doel hiermee op een regionale samenwerking in Melanesisch verband, waarmee de Zuid-Pacific Commissie bemoeienis heeft.

Het is onmogelijk op dit ogenblik de gedachten nauwkeuriger te bepalen. Dit is dan ook het eerste nadeel van een oplossing in

deze richting, zo het al niet voorbarig is in dit stadium van een oplossing te spreken. De samenwerking, waarop ik hier doel, is vaag en weinig bestemd en het valt nog in het geheel niet te voorzien tot welke vormen van staatkundig bestaan zij misschien ooit zal leiden.

Het theoretische voordeel van een oplossing in deze richting is, dat zij natuurlijker lijkt en misschien aan Nieuw-Guinea de mogelijkheid opent voor een gemakkelijker te verwezenlijken nationaal bestaan. Alweer onder de veronderstelling, dat de elkaar beoorlopende volksstammen van thans zich tot iets als een natie zullen kunnen ontwikkelen. In ieder geval is het juist geweest, dat toen in 1947 een aantal betrokken mogendheden de Zuid-Pacific Commissie voor het Melanesische bekken stichtte, Nieuw-Guinea, dat tot dit bekken behoort, in de werkingsfeer van deze commissie werd betrokken en derhalve ook Nederland met Groot-Brittannië, Frankrijk, de Verenigde Staten, Australië en Nieuw-Zeeland tot deze commissie toetrad. De Zuid-Pacific Commissie is een organisatie, die in samenwerking tussen de constituerende leden de ontwikkeling bevordert van alle niet-zelfregerende gebieden in de zuidelijke Pacific. Zij is daartoe uitgerust met een wetenschappelijke staf en een onderzoekingsraad en zij kan voorstellen en aanbevelingen doen om de belangen en de ontwikkeling van de onder haar bemoeienis gebrachte gebieden te coördineren. Om te verzekeren, dat de belangen van de betrokken gebieden de aandacht krijgen, die zij verdienen, bestaat naast de commissie de Zuid-Pacific conferentie, die elke drie jaren bijeenkomt als een adviserend vertegenwoordigend lichaam van het gehele gebied. Ook afgevaardigden van Nieuw-Guinea gaan daar geregeld heen in het gezelschap van een zendingspredikant, die als adviseur en tolk fungeert.

Wat hier ontstaan is, kan niet anders dan een pril begin van een regionale samenwerking genoemd worden. Kan zij op de duur uitgroeien tot een regionale samenleving in dat uitgestrekte gebied van eenheden, die ieder voor zich geen zelfstandig, laat

staan onafhankelijk bestaan kunnen voeren? Kunnen deze in onderlinge verbondenheid en in coördinatie van belangen en beschikbare middelen, eventueel met duurzame steun der thans nog besturende mogendheden, wel tot een zelfstandig, in wezen op zelfregering berustend bestaan komen? Het is de vraag, die het op zichzelf uitermate interessante experiment overheerst, maar die hier overigens alleen wordt aangeroerd, in zoverre als zij misschien enig perspectief voor Nieuw-Guinea zou kunnen openen.

De gegevens zijn schaars. De doelstellingen van deze samenwerking in Zuid-Pacific verband zijn nog niet geformuleerd, termijnen zijn feitelijk niet bepaald. Kan hier dus een praktische oplossing te vinden zijn voor het probleem, waar Nederland mee worstelt? Dit hangt van verschillende omstandigheden af. De eerste is natuurlijk, dat de mogendheden van de commissie er spoedig toe komen de doelstellingen van hun politiek concreet te formuleren. In samenhang hiermee zal Nederland moeten bepalen tot wanneer en eventueel in hoeverre het bereid en in staat is de lasten voor de ontwikkeling van Nieuw-Guinea zelf ten volle te blijven dragen.

De samenwerking met Australië dient hierbij in het bijzonder aangestipt te worden, omdat zij sedert de gemeenschappelijke Australisch-Nederlandse verklaring van 1957 in feite begonnen is. Zoals hiervóór werd betoogd, bestaat er weinig kans dat die samenwerking tot het einde toe harmonieus en hecht zal worden, zolang Nederland vasthoudt aan de op een fictie berustende aanspraak, dat het alleen zijn deel van Nieuw-Guinea tot de rijpheid van het zelfbeschikkingsrecht zal brengen. In dat geval immers zijn de doelstellingen van Nederland en Australië in wezen geheel verschillend en bestaat er alleen maar tot op zekere hoogte een paralleliteit in technische methodiek. Iets anders zou het kunnen worden, indien deze samenwerking onderdeel zou kunnen vormen van de veel wijdere maar dan doelbewust geformuleerde en nagestreefde politiek der mogendheden van de Zuid-Pacific Commissie. Bij een in wezen gelijk gemaakte

doelstelling zou die samenwerking zeer vruchtbaar kunnen zijn. Een vooralsnog onberekenbare factor bij de bepaling van het antwoord op de vraag, of in het perspectief van de Zuid-Pacific Commissie voor Nederland een concrete oplossing is te vinden, vormt Indonesië. Met een wild nationalistisch, tot het communisme vervallend Indonesië is geen enkele onderhandeling mogelijk, maar is zij trouwens overbodig, omdat in zulk een geval van overgave van gebied geen sprake kan zijn.

Met een gematigd en onder constructief bestuur gebracht Indonesië zijn onderhandelingen wel mogelijk en zelfs noodzakelijk, omdat het in dat geval een groot Nederlands belang is met Indonesië samen overeenstemming over de oplossing van het vraagstuk te bereiken. Het staat vast, dat ook een nieuw Indonesië aanspraken op Nieuw-Guinea zal laten gelden. Of er dan met Indonesië overeenstemming te bereiken valt over een eventuele samenwerking in het verband van de Zuid-Pacific Commissie, is een vraag die onderzocht zou kunnen worden, indien de tijd daartoe is aangebroken. Uiteraard zou dan de medewerking van de andere mogendheden onontbeerlijk zijn.

Uit internationaal politiek oogpunt bezien is het voor Nederland zeer veel waard, indien wij ons beheer over Nieuw-Guinea, zolang het dan nog zou moeten duren, in verbinding met andere mogendheden zouden voeren naar een ondubbelzinnig geconcretiseerd doel en op een aangegeven termijn, beter nog met perioden, die duidelijke onderverdelingen aangeven van de totale termijn tot het einddoel. Hierdoor zou onze bewindvoering meer en meer het karakter van overgangsbeheer krijgen, waardoor veel van de op den duur moeilijk te verdragen druk, waaraan wij thans blootstaan, van ons afgenomen zou worden. Tenslotte valt rekening te houden met de mogelijkheid, dat alles mis gaat; dat Indonesië afgeschreven moet worden; dat er van de ontwikkeling ener politiek in het verband van de Zuid-Pacific Commissie niets terecht komt, althans niet op afzienbare termijn. Dan rest inderdaad niets anders dan de samenwerking met Australië, die evenwel bij de thans bestaande divergentie in

doelstellingen niet diepgaand en evenmin duurzaam kan zijn. Derhalve zal Nederland het dan met Australië eens moeten worden over een werkelijk gemeenschappelijke doelstelling, die niet anders zou kunnen zijn dan dat Australië op den duur het Nederlandse deel van Nieuw-Guinea in een nader te zoeken vorm overneemt. Voor het ogenblik is het nog lang niet zo ver, maar na een langdurige, goed gecoördineerde samenwerking is het wellicht zo ver te brengen. In dat geval zal Nederland nog vrij geruime tijd zekere lasten voor Nieuw-Guinea moeten blijven dragen en in hoge mate de onaangename gevolgen van de positie van "koloniale" mogendheid moeten ondervinden. Onder een goed geformuleerd en verantwoord beleid in verbinding met een andere mogendheid zullen deze laatsten gemakkelijker het hoofd te bieden zijn. En wat de lasten betreft, die zal Nederland dan moeten aanvaarden als het onvermijdelijk gevolg van de daad, die het in 1949 begaan heeft.

TIJD VOOR REËEL BERAAD

De korte strekking van de voorgaande bladzijden is: Nederland moet met goed fatsoen van Nieuw-Guinea af. De meest voor de hand liggende reden is: onze verhouding met Indonesië, waarmee in een permanente conflict-positie te leven wij ons om meer dan een reden slecht kunnen veroorloven.

De diepste reden is dit intussen niet. Die is te zoeken in de omstandigheid, dat Nederland niet in staat is op eigen kracht Nieuw-Guinea tot de ontwikkeling te brengen, die vereist is om het zelfbeschikkingsrecht uit te oefenen, althans zichzelf te besturen. Dit betekent, dat Nederland pretendeert wat het niet vermag en derhalve uit een verkeerd begrip zijn verantwoordelijkheid voor Nieuw-Guinea, die het als richtsnoer voor zijn handelen stelt, niet kan realiseren. Door star vast te houden aan dit standpunt bewijzen wij de Papoea's in stede van een goede een slechte dienst en onszelf niet minder. In andere woorden:

daarmee is geen enkel belang gediend. Tenminste niet, wanneer het serieus te doen is om werkelijke belangen en niet om achter ethische doelstellingen gecamoufleerde eigen drijfveren.

Hoe het daarmee zij, een werkelijk belang is hier in het geding. Het is het lot van de bevolking van Nieuw-Guinea en het staat buiten twijfel, dat wij hiervoor verantwoordelijkheid dragen. Het kan er in werkelijkheid slechts om gaan, dat wij ons daarvan moeten kwijten naar de gelegenheden, die zich voordoen en naar de mate van de krachten, die wij daartoe bezitten.

Doen wij dit, dan doen wij genoeg, ook als dit zou betekenen, dat wij vanaf een gegeven punt de voortzetting van onze taak aan anderen zouden moeten overlaten, die op hun beurt aan wat dan hun taak geworden is zouden doen wat in hun vermogen ligt. Dat wij daarbij eventueel hulp en steun zouden verlenen is een zaak, die in beginsel voor ons vanzelf spreekt, maar die overigens ook van de concrete gelegenheden afhankelijk is.

Wat van ons in de eerste plaats gevergd wordt, is de bereidheid om ons standpunt, waarop wij ons verstand hebben, te herzien met onbevangenheid en met niet de geringste uitsluiting van welke mogelijkheid dan ook. Indien er uit de troebelen van het ogenblik een Indonesië te voorschijn mocht treden, waarmee een gesprek mogelijk wordt, dan zullen wij ons met dit Indonesië aan de conferentietafel moeten zetten om te onderzoeken wat er gedaan dient te worden om de best mogelijke oplossing te bereiken. Dit impliceert onze in beginsel aanwezige bereidheid om niet te blijven vasthouden aan de soevereiniteit over Nieuw-Guinea, of om in samenwerking met Indonesië en de andere belanghebbende mogendheden te streven naar een zo snel mogelijk te verwezenlijken zelfbestuur en vervolgens ook van zelfregering in nog nader daarvoor te formuleren vormen. Desnoods, als alle andere mogelijkheden mochten verdwijnen, het met Australië eens te worden over een beheer, dat erop gericht is Nieuw-Guinea, zo spoedig als dit redelijkerwijze doenlijk is, te brengen onder Australisch bestuur. In alle gevallen komt het erop neer, dat wij ons beleid erop instellen ons op verantwoorde

wijze te ontdoen van een taak, waartoe wij noch geroepen zijn noch de mogelijkheden bezitten.

Dit veronderstelt een radicale ommekeer in de gezindheid der politieke partijen in ons land. Althans van de meeste. Is dit denkbaar, nadat zij zulke vierkante standpunten hebben ingenomen als zij metterdaad gedaan hebben?

Het is een zware eis, die hier gesteld wordt, maar er worden nooit zulke zware eisen gesteld of de mensen kunnen eraan beantwoorden. Zeker geldt dit voor politici, omdat het hun natuurlijke functie is hun standpunten altijd weer te toetsen aan de omstandigheden, die onophoudelijk veranderen met de machtsverhoudingen in de wereld, die voortdurend in beweging zijn. Wat wij ons in 1949 misschien en om welke reden ook konden veroorloven, is beslist niet meer noodzakelijkerwijze in 1958 onveranderd te achten. Wat wij zagen als onze taak ten tijde van de soevereiniteitsoverdracht, behoeven wij niet beslist voor alle eeuwen zo te blijven zien. Wat wij er toen van begrepen kan veranderd, vermeerderd, in ieder geval gewijzigd zijn in het licht van gedachten, die allengs in brede kring gerijpt zijn, onder de invloed ook van feiten, die zich sedertdien hebben voorgedaan of die in de loop der jaren meer in onze aandacht zijn gekomen.

Wat de ervaring betreft, zij wijst genoegzaam duidelijk uit, dat zeer grote delen van het Nederlandse volk — en het zou niemand behoeven te verbazen, zo dit het overgrote deel was — niets meer begrijpen van de heroïsch schijnende hardnekkigheid, waarmee Nederland zich vastklampt aan het eenmaal ingenomen standpunt ter zake van Nieuw-Guinea. Dit op zichzelf is voor politieke partijen in een democratie reden genoeg zich opnieuw te bezinnen op het beleid, dat zij voortbrengen en steunen. Het is geheel bezijden de taak van onze politieke partijen op hun eigen interne overwegingen een beleid te voeren, dat niet zijn steunpunt vindt in de overtuiging van het volk, dat zij vertegenwoordigen.

Onze politieke partijen hebben de Nieuw-Guinea-politiek voort-

gebracht en zich daarachter geschaard onder een ethisch motief. In die stijl redenerend mag hier gesteld worden, dat de tijd voor het gewetensonderzoek thans is aangebroken. Het is zelfs de hoogste tijd. Als er een redelijk Indonesië ontstaat moeten wij geestelijk gereed zijn en voorbereid op een beleid, waarmee wij onze wederpartij in redelijkheid tegemoet kunnen treden, opdat onze betrekkingen met deze staat eindelijk naar behoren geregeld kunnen worden.

Als dat Indonesië niet komt, moeten wij ons evenzeer rekenschap geven van onze eigen mogelijkheden en onmogelijkheden, alsmede van de noodzakelijkheden, die ons door de wereldpolitieke verhoudingen worden opgelegd.

Hierdoor moeten wij onze politiek laten bepalen, die dan een echte politiek zal zijn in stede van het eigenzinnig voortstrompen achter een door onszelf opgeworpen leuze, die onbewezen en onvoldoende onderzocht is en in het beste geval nog altijd niet meer weerspiegelt dan een nobel sentiment, maar geen bezonnenheid noch de nuchterheid, die wij zo gaarne ons bezit achten.

Uit een reëel beraad in onszelf, waarbij onze eigen gerechtvaardigde belangen worden afgewogen tegen de belangen van de Papoea-stammen, waarvoor wij verantwoordelijkheid dragen, moet onvermijdelijkerwijze de juiste politiek resulteren, die wij ten opzichte van Nieuw-Guinea moeten voeren. Laten wij dit na, dan zal te eniger tijd het ogenblik aanbreeken, waarop wij onze verantwoordelijkheid zonder meer zullen moeten prijs geven, omdat de onweerstaanbare macht der dingen deze van ons zal afnemen zonder met ons standpunt rekening te houden.

Het wordt wel tijd, dat wij ons eindelijk de dure lessen van Indonesië's proces tot de onafhankelijk wording gaan herinneren.

NASCHRIFT

Het vorenstaande opstel is geschreven als een betoog, steunend op een aantal feiten, die verondersteld mogen worden bekend te zijn. Ter wille van de beknoptheid, die bevorderlijk is voor de leesbaarheid, is afgezien van documentatie.

De belangstellende lezer, die zich met zeer recente feiten wil bijwerken, moge ter hand nemen het Verslag van de Parlementaire Missie naar Nieuw-Guinea 1957, dat na de voltooiing van de kopij voor de onderhavige publicatie verschenen is. Dit Verslag levert alle gegevens, die men zich eventueel zou kunnen wensen om de strekking van het hier geleverde betoog nog eens te toetsen. Nog daargelaten de sombere conclusie, waartoe de Parlementaire Missie ten opzichte van sommige kardinale kwesties zelf komt.